

SECTION: MEDICAL SCIENCE.

SEKCJA: MEDYCYNA NAUKI.

How to cite: Fedorenko, T. (2024). Parametricism in modern architecture: perspectives for ecological and sustainable design. *Horizons of Innovation: Conference on Multidisciplinary Trends in Science 2024*. (pp. 184-187). Futurity Research Publishing. <https://futuraity-publishing.com/horizons-of-innovation-conference-on-multidisciplinary-trends-in-science-2024-2/>

Impact of military epidemiology on public health: analysis of epidemiological indicators and control strategies in Ukraine

Вплив військової епідеміології на громадське здоров'я: аналіз епідемічних показників та стратегій контролю в Україні

Федоренко Тетяна Василівна

кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної і клінічної епідеміології та біобезпеки з курсом мікробіології та вірусології Одеського національного медичного університету, м. Одеса, Україна, fedorenko731@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-3341-8589>

Accepted: February 5, 2024 | **Published:** February 19, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The study determined the relationship between war and epidemics in Ukraine. It has been proven that hostilities cause outbreaks of infectious diseases, such as influenza, diphtheria, cholera, etc. The goals of the study are to determine the causes of outbreaks of infectious diseases during the war and their direct impact on public health. To analyze indicators, such methods as analysis, synthesis, and generalization were used. It was determined that the improvement of the sanitary-epidemiological condition is possible thanks to the use of innovative medicine. The conclusions show the importance of developing a public health system.

Keywords: martial law, sanitary-epidemiological situation, modern realities.

Вступ

Постійна загроза здоров'ю населення з боку різноманітних факторів, включаючи епідемії, інфекційні захворювання, біотероризм, поширення неінфекційних захворювань, вплив соціально-

економічних факторів та повномасштабного вторгнення, підкреслює важливість ретельних досліджень проблем громадського здоров'я. Значна роль інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності державного управління охорони здоров'я суспільства. Багато дослідників досліджують окреслюють дану проблему у своїх дослідженнях. Зокрема, Бабченко, Андрушко (2019) визначає, що війна завдала важкого удару по системі охорони здоров'я України. Дослідники Бабієнко, Мокієнко (2023) вказують, що через руйнування інфраструктури в багатьох регіонах і відсутність нормального доступу до медичної допомоги населення України наражається на ризик зараження багатьма новими хворобами.

Про причини і ризики епідеміологічної ситуації, подають дані Борщевський, Василиця, Матвеев (2022) розробляють ідеї державного управління щодо покращення ситуації, пов'язаної із здоров'ям населення. Хоменко, Чешко (2023) вважають, що до покращення охорони здоров'я населення слід залучити цифрову трансформацію, а саме: прийоми онлайн, телемедицину, віртуальну і доповнену реальність. Хоменко, Івахно, Першегуба (2023) та Корвецький (2019) акцентують увагу на тому забезпечення і удосконалення системи громадського здоров'я має бути пріоритетним завданням держави і зараз потрібно спрямувати усі зусилля в цю сферу.

Макаренко (2021) виявляє необхідність змін на законодавчому рівні щодо питань протидії епідемії. Мельниченко, Овчарова (2022) доводять, що вдосконалення розвитку сфери охорони здоров'я можливе лише за створення комплексного механізму публічного управління в умовах воєнного стану. Шмалько (2022) розглядає шляхи забезпечення людей лікарськими засобами різного виду під час настання надзвичайних ситуацій. Жара (2023) вказує три цілі розвитку громадського здоров'я: екологічний, соціальний та економічний.

Результати дослідження

Питання охорони здоров'я як предмета державної політики не є новим для України, але має велике значення, особливо в контексті реформування системи охорони здоров'я та інших галузей, які розпочалися у 2015 році. Сьогодні проблеми, пов'язані з розвитком державної політики охорони здоров'я, потребують практичного вирішення.

Державна політика в системі охорони здоров'я України регулюється і вимагає від основних професійних органів у сфері громадського здоров'я вживати заходів проти небезпечних біологічних, фізико-хімічних і соціальних факторів, що впливають на людину, а також епідеміологічних аспектів громадського здоров'я, пов'язаних із навколишнім середовищем і середовищем проживання. Громадське здоров'я – організована та постійна діяльність, що пов'язана зі зміцненням здоров'я, профілактикою захворювань, подолання чи попередження захворювань, покращенням якості процесу та продовженням тривалості життя (Корвецький, 2019).

Україна перебуває у стані повномасштабної війни, і в центрі уваги держави – захист життя і здоров'я громадян, а також охорона навколишнього середовища та забезпечення біологічної та радіохімічної безпеки в усіх сферах життєдіяльності населення (повітря, медична допомога, водні джерела, їжа) територіальне забезпечення, освіта, умови виховання та праці).

У сучасних умовах громадяни України постійно піддаються стресу, який зростає, оскільки пов'язаний з основною потребою людини – виживанням. Зокрема, війни залишають глибокий відбиток на психологічному стані людей у зонах бойових дій. Це тому, що людський розум здатний відтворювати дії в рамках моделі того, що він уже пережив, і тому втягується у військові конфлікти там. У цій ситуації не тільки відсутня програма поведінки, але й загострюється інстинкт самозбереження.

Аналізуючи вплив військової епідеміології на громадське здоров'я, важливо визначити саме поняття «військова епідеміологія». Це, насамперед, сукупність наукових знань, що встановлюють запобігання занесенню інфекційних хвороб у війська, ліквідацію епідемічних вогнищ у разі спалаху інфекційних хвороб, зниження та ліквідацію загальної захворюваності на інфекційні хвороби. Ця система знань являє собою збірку з теоретичних, методологічних та організаційних принципів для обґрунтування та впровадження готовності до епідемій у війську та епідеміології різних інфекційних захворювань, пов'язаних із військовими. У сучасному контексті військова епідеміологія також включає систему знань про атакуючі характеристики біологічної зброї та антимікробний захист військових сил.

Жертви бойових дій є безпосередніми учасниками бойових дій і тривалий час перебувають під впливом надмірних травмуючих факторів. Наслідки травми можуть виникнути раптово або протягом тривалого часу, в контексті загального зовнішнього стану здоров'я людини. Деадаптація виникає, коли існує невідповідність між силою факторів, що впливають на психологію людини, і наявними психологічними ресурсами для протидії цим факторам.

Важливе місце серед них займають нервово-психічні захворювання, які після серцево-судинних захворювань становлять 12% усіх захворювань. Психосоціальний стрес і пов'язані з ним тривожність і депресія вважаються незалежними факторами ризику серцево-судинних захворювань. Глобальна поширеність психогенних розладів, що виникають внаслідок локалізованих військових конфліктів. У відсотковому відношенні це складає 10% до 25%. На посттравматичний стресовий розлад припадає 10-50% усіх медичних наслідків бойових дій. Стреси під час воєнного часу по-різному впливають на показники здоров'я, моральний і психологічний стан військовослужбовців і цивільного персоналу (Борщевський, Василиця, Матвеев, 2022).

Ще однією проблемою для громадського здоров'я – це катастрофи, пов'язані з проривом дамб на Херсонщині. Вони знищили та забруднили системи водопостачання, що загрожує забрудненням джерел питної води та зниженням рівня води. Серед негативних впливів для цивільних та військових є: відсутність доступу до питної води, забруднення водопостачання та водойм, впровадження режимів обмеження води, підвищений ризик захворювань.

Розвиток систем громадського здоров'я в період до 2030 року буде зосереджено на тому, щоб вивести світ на стійкий шлях захисту навколишнього середовища та здоров'я людини, одночасно забезпечуючи безпеку національної життєдіяльності. Національне керівництво, враховуючи інтереси здоров'я та благополуччя національних установ у цілому та місцевих органів влади, відповідає поточній позиції Європейського регіонального бюро ВООЗ (Хоменко, Івахно, Першегуба, 2023).

Своєчасне проведення комплексних заходів з медико-психологічної реабілітації учасників бойових дій дозволить відновити психофізичний стан військовослужбовців та сприяти зростанню особового складу після травм, що сприятиме підвищенню боєздатності військ. Пріоритетними на сьогоднішній день напрямками епідеміології Збройних Сил України є: проведення епідеміологічного аналізу з урахуванням періодичних змін епідемічного процесу, вивчення впливу соціальних та біологічних факторів на розвиток епідемічних процесів у військах. Це також включатиме оцінку ефективності протиепідемічних заходів Збройних Сил України з урахуванням досвіду АТО/ООС.

Висновки

Виклики, з якими наразі стикається Україна (антропогенні, кліматичні та військові), створюють загрози для здоров'я населення. В умовах надзвичайних ситуацій вони значно зростають через

фізичні загрози (вибухи, руйнування), психоемоційні реакції, військові дії на природній баланс, зокрема вода та ґрунт. Як наслідок, зростає потреба в створенні умов для захисту і уникнення негативних наслідків для здоров'я військового та цивільного населення. З метою зменшення ризиків у забезпеченні здоров'я населення необхідно популяризувати профілактичну медицину, залучити інноваційні медичні технології та забезпечити постійний моніторинг показників здоров'я та санітарно-епідеміологічної ситуації в Україні.

Література

Бабієнко, В. В., Мокієнко, А. В. (2023). Пріоритетність води як детермінанти громадського здоров'я: старі проблеми та нові виклики. *Public health system in Ukraine and EU countries: realities, transformation, development vectors, perspectives*, 130–154. <https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/14032/Babienko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Бабченко, В. Л., Андрушко, О. Г. (2019). Пріоритетні напрями реформування галузі охорони здоров'я в Житомирській області. *Економіка, управління та адміністрування*, 3 (89), 158–164. <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/7617>

Борщевський, В. В., Василиця, О. В., Матвеев, Є.Є. (2022). Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 2 (76), 30–35. <https://er.usu.edu.ua/handle/1/3218>

Жара, Г. І. (2023). Формування міждисциплінарних зв'язків у громадському здоров'ї для реалізації цілей сталого розвитку. *Public health system in Ukraine and EU countries: realities, transformation, development vectors, perspectives*, 31–60. <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/349/9587/19998-1?inline=1>

Корвецький, О. (2019). Розвиток системи громадського здоров'я як пріоритет публічної політики України. *Актуальні проблеми державного управління*, 1, 67–71. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2019_1_13

Макаренко, М. В. (2021). Наукові підходи до організації профілактичних заходів в умовах нестабільної епідемічної ситуації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 6. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2107>

Мельниченко, О. А., Овчарова, Ж. М. (2022). Публічне управління розвитком сфери охорони здоров'я як предмет наукових досліджень. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 3, 79–86. <https://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/260>

Хоменко, І. М., Івахно, О. П., Першегуба, Ю. В. (2023). Досвід та перспективи підготовки кадрових ресурсів для системи охорони здоров'я України. *Public health system in Ukraine and EU countries: realities, transformation, development vectors, perspectives*, 290–308. <http://ir.nuozu.edu.ua:8080/bitstream/lib/4546/1/349-Chapter%20Manuscript-20008-1-10-20230829.pdf>

Хоменко, І. М., Чешко, Ю. М. (2023). Перспективи цифрової стратегії розвитку системи громадського здоров'я України. *Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томілінські читання»: матеріали VI науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 100-річному ювілею кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету*, 61 – 63. <http://surl.li/qnrwk>

Шмалько, О. О. (2022). Особливості забезпечення населення лікарськими засобами під час надзвичайних ситуацій та воєнного стану: аналіз та перспективи. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*, 1 (91), 35–39. <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/visnyk-gigieny/article/view/13073>